

HABILITATS PLURILINGÜES I INTERCULTURALS

PER SABER-NE MÉS

Les nostres aules s'emmarquen en una societat complexa en termes tecnològics, lingüístics i culturals. Els alumnes conviuen, dins i fora del centre, amb moltes llengües diferents. D'altra banda, malgrat que el llenguatge acadèmic és força universal, poden existir diferències culturals en les disciplines científiques. Per exemple, la cultura xinesa empra, per al càlcul bàsic, algorismes diferents dels occidentals però igualment eficaços.

Per això, tot l'alumnat ha de desenvolupar competències plurilingües i interculturals. Per als alumnes d'origen estranger són un element bàsic per als aprenentatges, perquè se sentin reconeguts i per a la integració escolar i social. I per a tots els alumnes representa la capacitat de convertir-se en parlants plurilingües i de saber conviure en una societat multicultural.

Segons el Consell d'Europa, la competència plurilingüe i intercultural integra quatre dimensions:

SOCIOAFECTIVA

- Predisposició, motivació i desig de dialogar i acceptar punts de vista diversos.
- Predisposició a reconstruir la pròpia identitat a partir del diàleg amb altres.

COMUNICATIVA

- Capacitat d'aprofitar experiències i coneixements en llengües diverses.
- Capacitat d'adequar-se a la situació comunicativa, seleccionant el registre i la llengua més adient, dins i fora de l'escola.

DE GESTIÓ DE LA INTERACCIÓ

- Capacitat de fer servir codis diferents segons el context i la necessitat comunicativa, especialment en situacions de contacte lingüístic. Per exemple: *canviar d'una llengua a l'altra durant una conversa, fer aclariments en un registre més simple...*

ESTRATÈGICA

- Capacitat d'emprar diversos tractaments de la llengua per resoldre problemes de comunicació.

Per tant, què ha d'aprendre l'alumne?

Destreses interculturals

- Identificar i evitar estereotips i prejudicis (xenofòbia, sexisme, homofòbia...).
- Respectar i valorar la diversitat cultural.
- Ser conscient de la complexitat de les relacions socials i, en conseqüència, gestionar els conflictes de manera positiva.
- Incorporar elements de les diferents cultures amb què es té contacte per bastir una identitat múltiple.

Destreses plurilingües

- Tenir actitud positiva vers la diversitat lingüística i l'aprenentatge de llengües.
- Aplicar estratègies d'intercomprensió, com ara fer comparacions entre les diferents llengües que es coneixen.
- Ser conscient del propi perfil lingüístic: quines llengües es coneixen i en quin grau.
- Saber quan i com utilitzar el diccionari.

Algunes estratègies amb què podem ajudar l'alumne en la nostra matèria són:

- Seleccionar el material didàctic intentant evitar estereotips, prejudicis i enfocaments eurocèntrics.
- Fer visibles en les activitats les llengües i cultures presents a l'aula.
- Ser conscients que diferents cultures poden tenir procediments diferents per resoldre determinades activitats i tenir-ho en compte per valorar els aprenentatges.
- Proposar activitats per ajudar els alumnes a identificar i erradicar estereotips, prejudicis i comportaments discriminatoris o excloents.
- Incloure temes controvertits per educar en la complexitat, en l'anàlisi i en la capacitat de resoldre situacions conflictives de manera raonada.
- Afavorir la idea que la presència de nou alumnat és positiva i enriquidora.
- Interessar-se per la llengua familiar dels alumnes i encoratjar-los a servir-se'n.
- Proporcionar recursos multilingües.
- Fomentar el recurs de la comparació entre llengües en l'aprenentatge de lèxic nou.
- Sensibilitzar l'aprenent perquè s'adoni que coneix diverses llengües, a diferents nivells de competència.
- Ensenyar estratègies d'intercomprensió amb ensenyament explícit i entrenament actiu.

Els biaixos culturals i la percepció de les cultures

Com a docents, és important ser conscients que, en tant que membres d'una societat concreta, tenim un punt de vista condicionat culturalment, que ens porta a fer interpretacions i actuacions d'acord amb els estàndards i les convencions que hem interioritzat: són els biaixos o estereotips culturals. Un exemple en podria ser el diferent tractament de les entrades de la Viquipèdia segons la llengua en què es publiquen, perquè són fruit de comunitats de creadors diferents.

És important identificar aquests estereotips, que poden ser obstacles en l'apropament del docent als alumnes d'altres orígens, i buscar fórmules per superar-los o, si més no, ser-ne conscients i objectivar-los. Una situació freqüent a les aules, per exemple, és la presència de noies amb el vel islàmic i la dificultat del centre educatiu per posicionar-s'hi.

En el pol oposat, sovint pensem en multiculturalitat sense incloure-hi la cultura pròpia. Respectar i valorar la diversitat cultural i lingüística també implica explicar a l'alumnat d'origen estranger les particularitats de la nostra cultura i la necessitat d'emprar la llengua catalana als centres educatius i d'incorporar-la com una llengua pròpia més del seu repertori.

Ara bé, no és fàcil identificar aquests biaixos individualment. Per això és útil l'observació entre iguals,¹ tant de la pràctica d'aula com dels materials que presentem a l'alumnat, i la reflexió compartida en equip docent.

També és important ser conscients que, en tant que especialistes d'una matèria, formem part d'una comunitat acadèmica específica, la qual, al llarg del temps, ha creat un codi semiòtic concret, que es fa visible en les pràctiques discursives de la disciplina: com es comunica el coneixement, en quins àmbits, quines tradicions acadèmiques es comparteixen... De tot plegat cal fer partícip l'alumnat, per apropar-lo a la nostra comunitat de pràctica.

¹ Us recomanem, per aprofundir en el tema de l'observació entre iguals, la [pàgina del grup GRAI](#), de la UAB.

PER SABER-NE MÉS

- XTEC. Pàgina sobre [Diversitat Lingüística](#). [consulta: 18/1/2023]
- Generalitat de Catalunya, GENERALITAT DE CATALUNYA, SERVEI DE SUPORT A LA COMUNITAT EDUCATIVA (2016). [Educació Intercultural](#). Col·lecció Suport Lingüístic i Social en Aules Multilingües. [consulta: 18/1/2023]
- [Interculturalitat – Àmbits – Currículum](#). En aquest espai web trobareu orientacions didàctiques, estratègies i materials per treballar la interculturalitat des del currículum, amb exemplificacions concretes de diferents matèries: educació física, ciències socials, ciències naturals, literatura, treball de síntesis, matemàtiques i educació visual i plàstica. [consulta: 18/1/2023]
- COELHO, E. (2005). *Ensenyar i aprendre en escoles multiculturals*. Barcelona: Editorial Horsori.
- VOLLMER, A. (2009). [Language in other subjects](#). Council of Europe, Language Policy Division. [consulta: 18/1/2023]
- Col·lecció [Conciutadania Intercultural](#). Fundació Jaume Bofill. [consulta: 18/1/2023]
- GABINET D'ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC PER A LA IMMIGRACIÓ (GALI). "[Presentació](#)". Universitat de Girona. [consulta: 18/1/2023]
- GRUP GRAI. [Aprenentatge entre docents](#). [consulta: 25/1/2023]